

УДК 73/76.011.4(477.82)»19»(092)

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-46>

Тарас СТЕПАНЧУК

аспірант 3 курсу спеціальності 034 Культурологія ОНП Соціокультурна аналітика, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Україна, 43025

ORCID: 0009-0000-0133-4887

Бібліографічний опис статті: Степанчук, Т. (2025). Академічне образотворче мистецтво Волині від другої половини XX століття до сучасності: огляд персоналій. *Fine Arts and Cultural Studies*, 1, 319–326, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-46>

АКАДЕМІЧНЕ ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ВОЛИНІ ВІД ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ ДО СУЧАСНОСТІ: ОГЛЯД ПЕРСОНАЛІЙ

Огляд персоналій академічного образотворчого мистецтва Волині від другої половини XX століття до сучасності зосереджений на дослідженні ключових постатей, які визначили розвиток художньої культури регіону. У дослідженні розглядаються художники, чия творчість відображала основні етапи естетичних змін та культурних трансформацій на Волині, починаючи з другої половини XX століття і до сучасних течій. Окрему увагу приділено впливу політичних, соціальних та культурних змін на формування мистецьких напрямів, а також на взаємодію волинських художників з загальноукраїнськими та міжнародними тенденціями.

Мета статті – аналіз розвитку академічного образотворчого мистецтва Волині від другої половини XX століття до сучасності через огляд творчості провідних художників регіону.

Методологія дослідження ґрунтується на принципах та інструментах аналізу і синтезу, системного, типологічного, історичного, логічного, мистецтвознавчого та культурологічного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає в систематичному аналізі академічного образотворчого мистецтва Волині від другої половини XX століття до сучасності через огляд творчості конкретних художників, що дозволяє вперше окреслити повний спектр естетичних змін, що відбувалися в цьому регіоні. Проаналізовано взаємозв'язок між соціально-політичними процесами та художніми пошуками митців Волині, що дало змогу визначити специфіку розвитку мистецьких напрямів у контексті локальних і загальноукраїнських тенденцій.

Висновки. Академічне образотворче мистецтво Волині від другої половини XX століття до сучасності пройшло через кілька ключових етапів, що відображають загальні культурні та соціальні трансформації в Україні. Творчість волинських художників чітко відображала основні соціально-політичні зміни в Україні. Під впливом радянської ідеології багато митців обирали традиційні академічні форми, однак з часом вони поступово почали інтегрувати новітні мистецькі течії, включаючи модернізм та постмодернізм, що стало важливим кроком у розвитку мистецтва Волині. Волинські художники стали активними учасниками процесу формування української культурної ідентичності. Вони не лише зберігали академічні традиції, але й адаптували їх до сучасних умов, відповідаючи на виклики часу та сприяючи розвитку українського образотворчого мистецтва в цілому.

Ключові слова: академічне образотворче мистецтво, культурні трансформації, стилістичні напрями, модернізм, постмодернізм, українське мистецтво, мистецька ідентичність, художні традиції, національне відродження, культурна спадщина.

Taras STEPANCHUK

graduate student of the 3rd year of the specialty 034 Culturology Educational Scientific Program Sociocultural analytics, Lesia Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Ukraine, 43025

ORCID: 0009-0000-0133-4887

To cite this article: Stepanchuk, T. (2025). Akademichne obrazotvorche mystetstvo Volyni vid druhoyi polovyny XX stolittya do suchasnosti: ohlyad personaliy [Academic fine arts of Volyn from the second half of the 20th century to modern times: a review of personalities]. *Fine Arts and Cultural Studies*, 1, 319–326, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-46>

ACADEMIC FINE ARTS OF VOLYN FROM THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY TO MODERN TIMES: A REVIEW OF PERSONALITIES

A review of the personalities of academic fine arts in Volyn from the second half of the 20th century to modern times focuses on the study of key figures who determined the development of the region's artistic culture. The study examines artists whose work reflected the main stages of aesthetic changes and cultural transformations in Volyn, starting from the second half of the 20th century and continuing to modern trends. Particular attention is paid to the influence of political, social and cultural changes on the formation of artistic trends, as well as to the interaction of Volyn artists with all-Ukrainian and international trends.

The purpose of the article – analysis of the development of academic fine arts in Volyn from the second half of the 20th century to modern times through a review of the work of leading artists of the region.

The research methodology is based on the principles and tools of analysis and synthesis, systemic, typological, historical, logical, art history, and cultural analysis.

A scientific innovation of the research consists in a systematic analysis of the academic fine arts of Volyn from the second half of the 20th century to the modern times through a review of the work of specific artists, which allows for the first time to outline the full spectrum of aesthetic changes that occurred in this region. The relationship between socio-political processes and artistic searches of Volyn artists was analyzed, which made it possible to work on the specifics of the development of artistic trends in the context of local and all-Ukrainian trends.

Conclusions. Academic fine arts of Volyn from the second half of the 20th century to the modern times have gone through several key stages that reflect general cultural and social transformations in Ukraine. The creativity of Volyn artists clearly reflected the main socio-political changes in Ukraine. Under the influence of Soviet ideology, many artists choose traditional academic forms, but over time they gradually began to integrate newer artistic movements, including modernism and postmodernism, which became an important step in the development of Volyn art. Volyn artists became active participants in the process of forming Ukrainian cultural identity. They preserved not only academic traditions, but also adapted them to modern conditions, responding to the challenges of the time and contributing of Ukrainian fine arts development as a whole.

Key words: *academic fine arts, cultural transformations, stylistic trends, modernism, postmodernism, Ukrainian art, artistic identity, artistic traditions, national revival, cultural heritage.*

Актуальність проблеми. Вивчення академічного мистецтва Волині дозволяє зрозуміти, як місцеві художники адаптували загальнодержавні тенденції до місцевих реалій і традицій. Вони часто зберігали та переосмислювали національні й культурні корені, зберігаючи академічний стиль при цьому. Багато персоналій, які працювали в цей період, здобули національне та міжнародне визнання завдяки своїм неповторним стилям і технікам. Зрозуміти їхній внесок у розвиток мистецтва дає можливість побачити, як особисті прагнення і мистецькі шукачі реалізовувалися в академічному контексті. Важливою складовою є вплив політичних та ідеологічних змін на художню практику. Зміни в суспільстві, зокрема в радянський період, накладали відбиток на стиль, тематику та обмеження для художників. Проте багато митців продовжували працювати в межах академічних канонів, розвиваючи власні технічні і творчі можливості. Інтеграція Волині у світовий культурний контекст відбувалася через участь місцевих художників у міжнародних виставках, колекціях і конкурсах. Це сприяло розвитку академічного мистецтва та формуванню більш ширших мереж співпраці з іншими художніми школами. Огляд персоналій та їхніх

робіт дозволяє не тільки зрозуміти розвиток академічного мистецтва на Волині, але й допомагає зберегти художню спадщину для майбутніх поколінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження академічного образотворчого мистецтва Волині від другої половини ХХ століття до сучасності здійснювалися різними українськими мистецтвознавцями, культурологами, істориками мистецтва, що сприяло глибшому розумінню розвитку регіональної художньої традиції та її взаємозв'язку з національними та міжнародними тенденціями. Зараз існує значний інтерес до дослідження академічного образотворчого мистецтва Волині, що дозволяє розглядати його в контексті національних культурних процесів та впливу соціально-політичних змін. Зокрема академічне образотворче Волині є предметом низки досліджень О. Панфілов (Panfilov, 2015), І. Дьякова (Diakova, 2021). Сучасний етап висвітлюється насамперед у критичних дописах мистецтвознавиці З. Навроцької, відгуках у періодичній пресі та Інтернет-виданнях, в окремих наукових публікаціях В. Виткалова і С. Виткалова (Vytkalov, 2011), (Vytkalov, 2015), а також автора цієї статті. Ці дослідження свідчать про зроста-

ючий інтерес до вивчення академічного образотворчого мистецтва Волині та його впливу на загальний розвиток української культури.

Метою нашого дослідження є аналіз розвитку академічного образотворчого мистецтва Волині з другої половини XX століття до сучасності через огляд творчості провідних художників регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасне образотворче мистецтво Волині, що сформувалося у другій половині XX століття, в основному було визначене випускниками художніх шкіл Києва та Львова. Видатними постатями цього періоду стали Олександр Валента, Олександр Байдуков, Микола Кумановський, Леонід Литвин, Костянтин Шишко та інші. Ім'я Олександра Валенти стало відомим не тільки серед інтелігенції, але й серед широкого кола людей, які не мають прямого стосунку до мистецтва. Твори Валенти відзначаються глибинною духовною чистотою, оптимізмом та людяністю, здатними проникати у найглибші куточки душі. Творчий шлях Олександра Валенти, як художника, можна вважати певною мірою типовим: його романтичний погляд на людину і поетизація світу стали характерними рисами його творчості. О. Валента – художник, який поєднує ідентичність з мінливістю, що виражається в різноманітні технік, тем і рішень. Це свідчить про те, що він не належить до конкретної художньої школи, а створює свою власну уяву, фантазії та мрії через живопис. Мистецтвознавець З. Навроцька відзначає, що саме так треба розглядати його творчий доробок.

З самого початку художник обрав для себе певний жанр, визначивши пріоритет пейзажу та натюрморту серед багатогранного світу мистецтва. Такий вибір, ймовірно, зумовлений його характером, темпераментом та особливим сприйняттям навколишнього світу. Водночас можна помітити певний відхід від складних проблем сучасності. Соняхи, груші, риби, яблука, гриби та інші природні мотиви стали основою численних картин художника, де він проявив свій творчий потенціал, невичерпну фантазію та чутливість до кольору. Пейзаж, в свою чергу, привернув його увагу іншим боком творчості, відкриваючи можливості для нових завдань. Окрім елегантних і поетичних зображень дощового чи засніженого Луцька,

з'являються й несподівані теми: «Васильківська церква у Зимному», «Успенський собор у Володимирі», «Козацькі могили». Ці роботи не лише показують художника як живописця, а й розкривають його мислення та позицію як громадянина і патріота. Його дар полягав не лише в умінні бачити красу, а й в здатності передавати її іншим. Незважаючи на випробування долі та хаос навколо, він зберігав вірність своїй суті і залишався вірним своєму шляху до останнього подиху.

Олександр Байдуков – народний художник України, який з 1947 року жив і працював на Волині, є одним з провідних живописців сучасної Волині, особливо відомий як майстер ліричного пейзажу. Основною темою його творчості є краса природи Полісся, Прибалтики та рідних степів України, яка знайшла відображення в його численних полотнах. Проте червоною ниткою через усе його мистецтво проходить тема Волині – краю, що став для художника рідним на все життя.

Природа Волині стала для митця невичерпним джерелом натхнення та розвитку таланту. У своїх ранніх творах художник передавав не лише красу природи, а й глибоке почуття радості та захоплення нею. Чесність та вимогливість до себе, а також відчуття того, що його творчість завжди є недосконалою і незавершеною, стимулювали Олександра Байдукова до вдосконалення своєї техніки і пошуків, аби наздогнати те, що він втратив під час війни.

Невтомна праця в пленері, а також поглиблене знайомство з творчістю досвідчених майстрів значно впливають на його живописну манеру. Мазок художника стає ніжно-оксамитовим і прозорим. Живопис втрачає зайву густоту та обтяжливість, притаманні його раннім роботам, водночас зберігаючи чіткість і матеріальність. Щоденна праця над картиною вдосконалює майстерність Олександра Васильовича, розвиваючи його талант. Одними з головних шліфувальників його творчості стали відомі вчителі – М. Глущенко та А. Монастирський, чия величезна педагогічна й художня спадщина мала значний вплив на формування його стилю.

Пейзажі Олександра Байдукова, такі як «Рання весна», «Тануть сніги», «Льодохід», «Поезія лісу», «Лісова пісня», «Весняна симфонія», «Дуби під Оликою», «Волинський ліс», «Лелеки» та інші, є яскравим виражен-

ням його зрілої майстерності. В основі цих творів лежать простота і виразність мотивів, свіжість колориту та поетичне відчуття природи, що є характерними для більшості його картин того часу. Творча наполегливість митця знайшла своє відображення в понад ста творах. Олександр Васильович багато подорожує по краю, створюючи численні етюди, які згодом стають основою для завершених полотен.

Особливе місце займає цикл пейзажів «Лесин край», що був написаний під враженням від місць, пов'язаних із геніальною українською поетесою Лесею Українкою. Серед цих робіт – «Будиночок Лесі Українки в Колодяжному», «Урочище Скулин», «Озеро Нечимне», «Урочище Нечимне», «Камінь Лесі Українки» та інші. Зовнішня простота мотивів, багатство колориту, тонке відчуття природи – ось основні риси цих картин.

Олександр Байдуков створив ряд полотен, присвячених історичним місцям Волині та України. Серії картин «Запорізька Січ» («На острові Хортиця», «Чортомлинська Січ», «Могила кошового отамана Івана Сірка», «Чорна скеля»), «Козацькі могили» («Могила під Лебедином», «Поле битви під Берестечком», «Журавлиха», «Курган Нечая»), «Пам'ятники архітектури України» («Собор у Володимирі», «Кирилівська церква в Києві», «Борисоглібський собор в Чернігові») подають святі для кожного українця місця через призму творчого бачення художника, що дозволяє глибше відчутти їхню значущість і красу.

Поетична обдарованість Байдукова, його ніжна любов до природи знаходять своє продовження й у натюрмортах. Як і в пейзажах, художник надає особливого значення цільності та узагальненню, зосереджуючи увагу на цілісності композиції, а не на виписуванні деталей. У картинах «Волинський натюрморт», «Лісові щедроти» (1969), «Дари осені» (1977), «Натюрморт з грибами» (1980), «Натюрморт з книгою» (1981), «Лісові квіти» (1986), «Льон» (1987) та інших, присутня виразна цілісність кольорових плям і темних мас. Байдуков часто використовує мотиви волинської вишивки, ткацтва та стародавніх утилітарних речей, що додає особливого колориту його роботам. Квітчаста декоративність деяких натюрмортів, таких як «Георгіни» (1968), «Натюрморт з гладіолу-

сами» (1972), «Піонії» (1976), звучить у такт українському фольклору.

Більшість етюдів художника, особливо виконаних під час подорожей, написані аквареллю. Ці твори мають прозору дзвінкість і акварельну чистоту, що гармонійно поєднується з соковитістю і широкою манерою письма. Твори Олександра Байдукова неодноразово експонувалися на виставках в Україні та за її межами. Значна частина його робіт зберігається в музеях, закладах культури і мистецтва, а також є частиною приватних колекцій.

Микола Кумановський – видатна постать львівського андерграунду початку 1970-х років. Його творчість та особистість часто згадуються в наукових працях і культурологічних дослідженнях, присвячених мистецтву Львова того часу. З 1975 року й до кінця свого життя Микола Кумановський активно працював у Луцьку, де став значною фігурою в художньому житті міста. Його харизма, інтелектуальність і лідерські якості сприяли формуванню особливої атмосфери в культурному середовищі Волині. Кумановський був одним із основних представників мистецької Волині на карті сучасної України, і його роль у розвитку місцевої культури є незаперечною.

Оглядаючи весь творчий шлях Миколи Кумановського, вражає його численність і різноманітність творчого доробку. Це великі цикли друкованої та авторської графіки, об'ємні роботи в живопису, скульптурі, інсталяції, колажі. Всі твори художника цього періоду відзначаються бездоганним естетичним смаком, високим рівнем технічного виконання, умінням захоплювати глядача, передаючи настроєвий лейтмотив сюжету, торкаючись найглибших струн душі, спонукаючи до роздумів і співпереживання. Популярність Миколи Кумановського не лише зросла завдяки виставковій діяльності, але й завдяки його невтомній праці, здатності бачити світ без упереджень, експериментувати, шукати нові форми виразу, часто іронізуючи та дивуючи відвертістю й ризикованістю своїх робіт. Комуністична верхівка області добре розуміла, хто цей незалежний художник.

Живопис Кумановського вирізняється індивідуальними та оригінальними рисами, що виділяють його роботи серед художньої продукції як 1970–1980-х років, так і до сьогодні. Стилистична манера його ранніх робіт пов'язана з при-

йомами графічного малярства, що характерне для традицій раннього Відродження. У таких творах, як «Присвята Брейгелю», «З любов'ю», «Портрет Наталки», «Луцька кав'ярня», «Портрет Валентина Вокалюка», «Портрет Ігоря Валеги», «Галя», «Портрет архітектора Анатолія Чайкіна», «Пейзаж у старому місті», відчувається вплив великих майстрів, таких як Ієронім Босх, Пітер Брейгель Старший, Альбрехт Дюрер, яких сам художник вважав своїми вчителями. Крім того, він захоплювався творчістю майстрів початку ХХ століття, таких як Пікассо, Матіс, Далі. Однак найбільш близьким для нього був польський художник Єжи Дуда-Грач, чия творчість відзначалася сарказмом, іронією та сюрреалістичністю.

Твори Миколи Кумановського є глибоко філософськими і проникнуті поезією. Поєднання іронії та метафори у творчості Миколи Кумановського стало основою його унікального стилю, який він визначив як метафоричний реалізм. Цей термін глибоко відображає його мистецьку сутність, адже він вмів поєднувати реальність із глибинними символічними образами, які спонукали до роздумів і співпереживання. У творах художника з часом почали проявлятися риси, що перегукуються з українським бароко – серії «Їх імена», «Клейноди України», «Сон». Особливості цього стилю можна побачити в орнаментальних елементах, вмілому використанні золота, що нагадує фон для старовинних українських ікон, а також в інтеграції текстових елементів, які часто асоціюються з традиційними українськими шрифтами. Це, у свою чергу, додає полотнам серйозного інтелектуального забарвлення та дозволяє їм бути глибше сприйняті через призму історії та культури України.

У серіях, таких як «Темна українська ніч» і «Чарівниці», Кумановський виявляє нові можливості метафоричного реалізму, де образи набувають глибокого філософського значення. Художник вражає здатністю проникати у сутність української культури, виявляючи як її велич, так і трагічну сторону, що особливо відображено в серії «Умовні українці» та «Це шарудить надламане стебло». Кожен твір тут – це розмова із глядачем без прикрас, без театральних жестів. Це прямий, незгладжений погляд на реальність, сповнений відчаю і болю, що викликає глибоке співчуття.

Творчість Миколи Кумановського в середині 2000-х років справді набуває особливо драматичної тональності, вражаючи глибиною емоційного переживання. Це період, коли художник стикається з глибокою особистісною кризою, що відображається у його мистецтві, ставши не лише художнім вираженням, а й своєрідним зверненням до глядача. Пошук сенсу, який пронизує цей період, відображається в складних метафоричних образах, які не лише фіксують зовнішній світ, а й роблять його віддзеркаленням внутрішнього, часто роздробленого й болючого світу художника.

Твори цього часу, зокрема композиції та літературні рядки, як «Він ще живий, та равлик по нозі повзе...», «Як хороше на рідній землі дивитись на небо, співати... і вити», «До смерті швидко чи повільно усі приходять вчасно...», мають глибоке метафізичне звучання. Вони відображають відчуття безвиході, болю, пошуку сенсу в світі, де неможливо знайти гармонію, де саме існування стає важким і сумним. Художник прагне зрозуміти і осмислити природу життя, що закинута у стан постійної трансформації й протиріч, де все втратило ясність і стабільність.

Двотисячні роки стали важливим періодом у творчому житті Миколи Кумановського, коли він активно вийшов на широкі мистецькі горизонти завдяки численним виставкам. Один із найбільш значущих проєктів цього періоду – розширений виставковий проєкт «Умовні українці», який став підсумком не лише творчої роботи, але й певним етапом у житті художника. Ця виставка стала своєрідним туром по містах України, презентуючи широкий спектр його графічних і живописних творів.

Почавшись у 2009 році в Арт-галереї Волинської обласної організації НСХУ, проєкт невдовзі охопив інші значущі культурні центри України. У 2010 році виставка була представлена в Києві, в галереї «Коло», а також побувала в художніх музеях Хмельницького, Тернополя і Чернівців. Важливими етапами також стали її покази у Львові, зокрема в меморіальному музеї Андрея Шептицького, що відзначалося особливим символізмом. Завершенням цього великого проєкту стала презентація в Художньому музеї міста Луцька у 2011 році. Ця серія виставок стала значним моментом у кар'єрі Кумановського, а його відчуття символізму, як він сам

зазначив, було пов'язане із тим, що перша персональна виставка художника відбулася саме в Луцькому Художньому музеї, в історичному Шляхетському будинку, що додає важливості цій події для нього. Проект «Умовні українці» став не лише яскравим акордом у його виставковій діяльності, але й відкриттям нових сенсів та глибин, що властиві його мистецтву: глибоких роздумів про національну ідентичність, сучасні процеси та соціальну реальність. Це також період, коли художник ще більше утверджував свою позицію у культурному просторі України, стаючи важливою фігурою в художньому середовищі не лише Волині, а й загалом в українському мистецтві.

Микола Кумановський створює образи не ідеалізованих героїв, а простих людей, з плоті й крові, з усіма їхніми недосконалостями та трагізмами. Він відкидає дешеву ілюзію, що створює сучасна поп-культура, і натомість пропонує глядачеві щось істинне, справжнє, інколи болоче, але завжди важливе. Його мистецтво вражає тим, що воно зуміло поєднати реальність з символічним, свідоме з підсвідомим, щоб показати своєму народові його правічний, тяжкий, але й благословенний шлях.

Творчість Кумановського – це не просто споглядальний процес, а справжнє свідчення переживань, болю й надій його народу. Вона залишається важливим культурним феноменом, який не лише говорить про минуле, а й торкається найбільш глибоких струн душі кожного українця.

Сучасні мистецькі процеси демонструють розмаїття естетичних і жанрово-стильових рішень, зумовлених тенденціями постмодерної доби, в яких поєдналося прагнення втілити високе і низьке, консонанс і дисонанс, реальність і візію, відобразити всю полістилістичну картину сьогодення. У цій множинності художнього бачення світу вирізняються погляди, що відображають вічні цінності, основані на національно-ментальних первнях.

Одним із таких поглядів є творчість народної художниці України Тетяни Галькун – мисткині, яка в рамках реалізму створила свій вишуканий, натхненний «квітковий світ краси», сповнений духу українськості у замилюванні природою як у вищій Любові, – творчість, що стала символом кордоцентричного світовідчуття у малярстві Волині. Спадщина Т. Галькун, вихованки Рес-

публіканської середньої художньої школи імені Т. Шевченка та Київського художнього інституту, на становлення якої справили вплив такі «метри» як народні художники Т. Яблонська, В. Костецький, Т. Голембієвська, В. Шаталін, налічує понад 600 полотен, що експонувалися на 15 персональних виставках, на понад сотні міжнародних і вітчизняних показах, штаб-квартирі ЮНЕСКО, державних і приватних колекціях, в т. ч. у галереї в Любліні (Польща) та ін., відтак актуальним є мистецтвознавче осмислення спадщини мисткині як скарбниці духовності і художньої майстерності. Мистецтво Т. Галькун завжди актуальне через свою щирість, справжність і глибоку прив'язаність до національних коренів, що стають осередком внутрішньої сили митця.

Природа є основним джерелом натхнення для Тетяни Галькун. Це замилювання природними пейзажами, флорою, особливим українським ландшафтом, яке є не просто візуальним спостереженням, а глибоким духовним переживанням. Її картини часто пронизані емоціями, що виходять від спостереження за красою навколишнього світу, де квіти, дерева, луги, небо стають символами вищої гармонії. Ця ідеалізована картина світу відображає не тільки зовнішню красу, але й внутрішній стан, в якому перебуває сама художниця, що надає її роботам особливу енергетику та душевну глибину. Це мистецтво не просто для естетичного задоволення, а для розуміння, співпереживання і навіть очищення душі глядача.

У спадщині Галькун ми чітко бачимо, як її картини відображають кордоцентричне світовідчуття. Природа для неї – це не тільки об'єкт спостереження, а й відображення внутрішніх емоцій, настроїв, переживань. Природа і людина є єдиними, їхній зв'язок поглиблюється через чуттєве сприйняття «серцем», де немає розриву між внутрішнім і зовнішнім, між людиною і навколишнім середовищем. Її полотна відтворюють той неперервний діалог, що існує між людським серцем і світом.

Естетико-семантичне навантаження полотен мисткині бере на себе особливу роль. Це не просто зображення реальних чи фантастичних пейзажів – це глибоке втілення архетипів, що трансформують реальність у метафізичну символіку. Відображення «плодючої землі»

Черкащини, з одного боку, є ліричним відображенням рідного краю, з іншого — знаковим образом рідної материнської сили, що дарує життя. Архетип «первинної природи-матері» Полісся втілюється в образах, що несуть у собі печать не лише краси, а й того відчуття втрати, скорботи за зникаючими формами життя та природного ландшафту.

Таким чином, творчість Тетяни Галькун є відображенням кордоцентризму через глибокий емоційний зв'язок з рідною землею, через вшанування природи як джерела життя і сили, а також через символічне відтворення образів, що є важливими елементами національної ідентичності. Її роботи показують, як через мистецтво можна не лише зберігати культурні архетипи, а й передавати внутрішнє відчуття глибокої єдності з природою та рідною землею.

Висновки і перспективи досліджень. Дослідження творчості митців Волині дозволяє не лише оцінити їхній внесок у національну

ідентичність, але й показує, як кожен художник працював у межах академічного стилю, розвиваючи унікальну техніку та сюжетну палітру. Багато з них працювали в рамках офіційних ідеологічних норм, але одночасно зберігали власну художню глибину і експериментували в межах академічної традиції. Багато художників Волині брали участь у міжнародних виставках, що сприяло популяризації місцевого мистецтва на світовій арені. Однак вони завжди залишалися вірними своїй культурній спадщині, що створювало цікаву взаємодію між локальними традиціями і глобальними тенденціями. Вивчення творчості художників Волині дає можливість зберегти важливу частину культурної спадщини регіону. Отже, розвиток академічного образотворчого мистецтва Волині виявляє великий потенціал для подальших досліджень, які допоможуть глибше зрозуміти культурні та історичні процеси, що відбувалися в Україні та Волині зокрема.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Виткалов В. Г. Незабутні постаті волинського образотворення: К. Литвин (1938–1998). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Вип. 17. Том 1. Рівне: РДГУ, 2011. С. 291–302.
2. Виткалов С.В. Культурно-мистецький розвиток Волині: історичний ракурс та порівняльна характеристика. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Вип. 21. Том 2. Рівне: РДГУ, 2015. С. 130–135.
3. Галерея мистецтв. Художники. Події. Волинь. Володимир Марчук. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.volart.com.ua/>.
4. Голубець О. М. Українське мистецтво ХХ століття. Львів: Вид-во «Колір ПРО», 2022. 200 с.
5. Горбатенко Л. П. Асоціативно-образний живопис як самобутній напрям нефігуративного образотворчого мистецтва. *АРТ-платФОРМА: альманах*. Київ: КМАЕЦМ, 2021. Вип. 1 (3). С. 361–370.
6. Кара-Васильєва Т. Нові підходи до історії українського мистецтва ХХ сторіччя. *МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія. Зб. наук. пр. з мистецтвознавства і культурології*. Редкол.: В. Сидоренко (голова) та ін. К., 2006. 432 с. С. 145–165. URL: <http://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/MIST-3.PDF>
7. Климчук М. М. Мистецькі пошуки Волині в умовах глобалізації. М. М. Климчук. Львів: Світ, 2020. 205 с.
8. Міронова Т. Основні напрями українського мистецтва 1990–2020 років: художня мова, форми та виразальні засоби – стан дослідженості проблеми. *Сучасне мистецтво*. 2021. Вип. 17. С. 175–182.
9. Навроцька Зоя Михайлівна. О. Л. Старикова. Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс]. Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-71415>
10. Олійник О. Національна ідентичність (етнічна). *Мала енциклопедія етнодержавознавства*/НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького; редкол.: Ю.І.Римаренко (відп. ред.) та ін. К.: Генеза, 1996. 942 с.
11. Панфілов О.Г. *Мистецьке життя Волині у ХХ столітті*. О.Г. Панфілов. Луцьк: Вежа, 2015. 234 с.

REFERENCES:

1. Vytkalov, V. H. (2011) Nezabutni postati volyns'koho obrazotvorennia [Unforgettable figures of Volyn iconography]. *Ukrayins'ka kul'tura: mynule, suchasne, shlyakhy rozvytku*, 17, Tom 1, 291–302 [in Ukrainian].
2. Vytkalov, S. V. (2015) Kul'turno-mystets'kyi rozvytok Volyni: istorychnyy rakurs ta porivnyal'na kharakterystyka [Kul'turno-mystets'kyi rozvytok Volyni: istorychnyy rakurs ta porivnyal'na kharakterystyka]. *Ukrayins'ka kul'tura: mynule, suchasne, shlyakhy rozvytku*, 21. Tom 2, 130–135 [in Ukrainian].
3. Halereya mystetstv. Khudozhnyky. Podiyi. Volyn'. Volodymyr Marchuk. [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu : <http://www.volart.com.ua/>.

4. Holubets, O. M. (2022). *Ukrainske mystetstvo XX stolittia* [Ukrainian art of the 20th century]. Lviv : Vyd-vo «Kolir PRO». 200 p.
5. Horbatenko, L. P. (2021). Asotsiatyvno-obraznyi zhyvopys yak samobutnii napriam nefihuratyvnoho obrazotvorchoho mystetstva [Associative-figurative painting as an original direction of non-figurative fine art]. *ART- platFORM : almanac*. Kyiv : KMAETsM. Vol. 1 (3). Pp. 361–370 [in Ukrainian].
6. Kara-Vasylieva, T. (2006) Novi pidkhody do istorii ukrainskoho mystetstva KhKh storichchia [New Approaches to the History of Ukrainian Art of the Twentieth Century]. *MIST: Mystetstvo, istoriia, suchasnist, teoriia*. Zb. nauk. pr. z mystetstvoznavstva i kulturolohii. Redkol.: V. Sydorenko (holova) 432 s. S. 145–165. URL: <http://mari.kyiv.ua/sites/default/files/inline-images/pdfs/MIST-3.PDF> [in Ukrainian].
7. Klymchuk, M. (2020) *Mystets'ki poshuky Volyni v umovakh hlobalizatsii*. M. M. Klymchuk. Lviv: Svit, 205 p.
8. Mironova, T. (2021). Osnovni napriamy ukrainskoho mystetstva 1990–2020 rokiv: khudozhnia mova, formy ta vyrazhalni zasoby – stan doslidzhenosti problemy [The main directions of Ukrainian art 1990–2020 : artistic language, forms and means of expression – the state of research of the problem]. *Modern Art*. Vol. 17. Pp. 175–182 [in Ukrainian].
9. Navrotska Zoia Mykhailivna/ O. L. Starykova (2020). Encyclopedia of Modern Ukraine [Online]. Eds. : I. M. Dziuba, A. I. Zhukovsky, M. H. Zhelezniak [et al.]; National Academy of Sciences of Ukraine, Shevchenko Scientific Society. Kyiv : The NASU institute of Encyclopedic Research. Available at : <https://esu.com.ua/article-71415>.
10. Oliinyk, O. (1996) Natsionalna identychnist (etnichna) [National identity (ethnicity)]. *Mala entsyklopediia etnoderzhavoznavstva / NAN Ukrainy*. In-t derzhavy i prava im. V.M. Koretskoho; redkol.: Yu.I.Rymarenko (vidp. red.)ta in. K.: Heneza, 942 s. [in Ukrainian].
11. Panfilov, O. (2015) *Mystetske zhyttia Volyni u XX stolitti* .O. H. Panfilov. Lutsk: Vazha. 234 p.